

T 58

Dec. Roos III 11
molensbr. 3

01-85

„'t Seghen ~

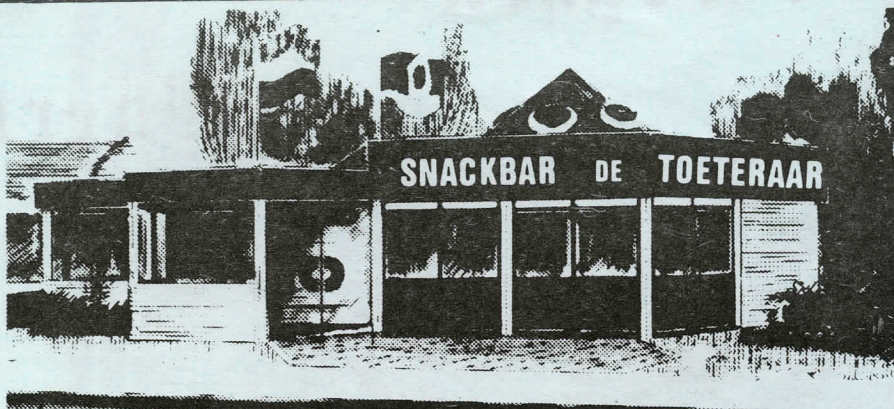
Waert”

Hervormde „Oude Kerk” Zoetermeer.

Kwartaalblad van het Historisch Genootschap

Oud Zoetermeer

Voor al uw goede waar naar de TOETERAAR !!!!!!!!!!!

Blijdorplan 2

Voor al uw salades snacks e.d.

Zoetermeer

tel. 079-164016

JONGERIUS

ambachtelijke bakkerij

dorpsstraat 67 (naast oude kerk)
zoetermeer tel. 16 30 73

winkelcentrum seghwaert (petuniatuin 3)
zoetermeer tel. 41 47 93

dorpsstraat 36, benthuizen
tel. 31 37 83

" O U D S O E T E R M E E R "

Kwartaalblad van de vereniging

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

3e jaargang no. 11 januari 1985

Opgericht 12 januari 1949

Dagelijks bestuur Historisch Genootschap:

H.J. Oskam	voorzitter
Van Ostadestraat 1	tel. 16.41.00.
A. van Noort	secretaris
Mauritsstraat 8	tel. 16.35.59
A.C. Switzar	tel. 31.29.07
Voorhamstraat 41	penningmeesters
P. v.d. Dool	
Dunantstraat 315	tel. 16.47.73

Archivaris:

R. Grootveld	tel. 41.90.12
Redelaan 54	

Bestuur Archeologische Werkgroep:

G.C. Dullaert	voorzitter
Savelsbos 14	tel. 51.78.60
D. v.d. Kolk	secretaris
Coornherthove 32	tel. 21.18.08
mv. A.v. Vulpen-Roos	penningmeester
P.C. Hoofstraat 22	tel. 16.48.72

Redactie:

A. van Noort	tel. 16.35.59
Mauritsstraat 8	
T. Schmidt	tel. 16.69.55
Stationsstraat 66	
J. Stoffer	tel 31.14.79
Voorhamstraat 38	

'n Voorspoedig 1985

Hoewel 't nieuwe jaar, als u dit onder ogen krijgt, al niet zo erg "nieuw" meer is, willen we toch alle lezer(s)(essen) namens bestuur, A.W.Z. en redactie een zeer voorspoedig 1985 toewensen.

Zowel in 't januari-nummer van 1983 als dat van 1984 trof u op deze plaats een zeer uitvoerige "Nieuwjaarswensch" aan uit het archief van "Oud - Soetermeer". Helaas was onze voorraad daarmee uitgeput..., of heeft iemand misschien thuis nog zo'n wens liggen? Die zouden we dan wellicht voor 1986 kunnen gebruiken.

Het zal u opgevallen zijn, dat ons blad er iets anders uitziet; advertenties zijn opgenomen om de drukkosten enigszins op te vangen én een eigen naam: " 't Seghen Waert". Hoewel we al vanaf de dertiger jaren in Zoetermeer wonen, staat de Oudheidkamer op Zegwaarts grondgebied, dus doen we met deze naam de historie geen geweld aan, integendeel.

We hopen dat ook in 1985 alles, waarmee de redactie en andere medewerkers (er komen er gelukkig steeds meer) dit kwartaalblad hopen te vullen " 't zeggen waard" zal zijn.

A. van Noort.

Z.van Herwijnen †

Hoewel het inniddels al weer ruim drie maanden geleden is, dat Tinus (want zo kende en noemde vrijwel iedere "oude dorpsbewoner" hem) ons door de dood ontviel, is een "in memoriam" in ons kwartaalblad zeker nog op zijn plaats.

In hem verloren we iemand, die altijd bereid was iets voor een ander te doen; dat kom je tegenwoordig niet zoveel meer tegen. Een man ook, met een sterk ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel, eerlijk en betrouwbaar. Uit deze karaktereigenschappen vloeide ook zijn houding tijdens de bezettingsjaren voort: hij behoorde tot de kern van het Zoetermeerse verzet. Maar hij praatte er vrijwel nooit over, daar was hij te bescheiden voor. Overigens is het wel zo, dat Jaap van der Zwan, de schrijver van "De dag dat het Manna viel", waarin die verzetstrijd uitvoerig wordt beschreven, zonder de hulp van Tinus dit boek waarschijnlijk niet had kunnen schrijven.

Ook voor "Oud Soetermeer" stond Tinus altijd klaar: toen zijn gezondheid nog goed was, was hij actief in de Archeologische Werkgroep, oud-bestuurslid, suppoost in de Oudheidkamer, maker van kopieën van foto's en oude kaarten enz.

We zullen hem - en dat is geen loze kreet - echt missen.

Namens "Oud Soetermeer" en "Archeologische Werkgroep",

A. van Noort
secretaris.

Jaarverslag.

1. Ledenbestand.

Van de leden, die ons in 't afgelopen jaar door de dood ontvielen, willen we er -zonder de anderen te vergeten- toch twee met name noemen: Piet Wieriks en Tinus van Herwijnen, beiden suppoost in de Oudheidkamer en de laatste bovendien oud-bestuurslid. Hun positieve, inbreng voor Oud Soetermeer zullen we node missen.

Het ledental groeide in 1984 van 260 tot 272 (per 31/12/'84). Helaas is 't eindtotaal ongunstig beïnvloed, doordat we genoodzaakt waren verschillende leden per 1 januari 1985 af te voeren (zie artikel: Contributie en bijdrage A.W.Z.).

2. Bestuursvergaderingen.

Het bestuur vergaderde 9 maal ter afdoening van de lopende zaken. Bovendien vonden nog 3 commissievergaderingen plaats o.a. ter voorbereiding van de Open Dag en 8 redaktievergaderingen i.v.m. ons kwartaalblad.

3. Ledenvergaderingen.

Op de voorjaarsvergadering d.d. 3 mei werden, naast de behandeling van de diverse jaarverslagen, herkozen als bestuurslid mv. S. Brandhorst-Sonneveld en dhr. A.C. Switzar en gekozen in de vacature wijlen mr. E.P. Bruggeman dhr. P. van den Dool, die door het bestuur benoemd werd als penningmeester naast dhr. Switzar.

Na de pauze vertoonde dhr. G. Kaashoek een diaserie, hoofdzakelijk gewijd aan h t 700-jarig bestaan van Zoetermeer in 1981.

De najaarsvergadering werd gehouden op 16 Oktober. Na de gebruikelijke punten van huishoudelijke en bestuurlijke aard kreeg dhr.M.C.M. van Adrichem uit Honselersdijk de gelegenheid zijn lezing "De ontwikkeling van de tuinbouw vanaf de prehistorie" te houden, verduidelijkt met prachtige dia's.

4. Excursies.

De normale excursie naar Enkhuizen, gepland in mei, ging door onvoldoende aanmeldingen helaas niet door. De extra-excursie naar Gent in september vond wel doorgang. Over het geheel genomen een geslaagde dag. Jammer echter, dat enkele personen, die zich

wel hadden aangemeld, op de bewuste zaterdag verstek lieten gaan. Hieruit resulteerde een tekort van meer dan f 250,--, daar de kosten per deelnemer waren gebaseerd op het aantal aanmeldingen. In het vervolg zullen dergelijke "wegblijvers-zonder-bericht" toch hun aandeel in de buskosten moeten betalen.

5. Bijzondere activiteiten.

Op 5 mei werd het "atelier" aan de 5-Meistraat officieel geopend door de wethouder mv. Latenstein van Voorst. Hieraan was tevens een "Open Dag" gekoppeld, waarvoor behoorlijk veel belangstelling bestond. Een fiets/wandelpuzzeltocht was helaas geen succes daar op die dag (bevrijdingsdag) veel andere activiteiten in Zoetermeer op het programma stonden. De ruimte in de 5-Meistraat wordt gebruikt voor de "thuis"-activiteiten van de Archeologische Werkgroep Zoetermeer en voor het houden van bestuursvergaderingen.

Helaas ondervonden we nogal veel last van jeugdige vandalen, wat al heel wat ruiten kostte en op 8 december zelfs leidde tot diefstal en beschadiging van diverse archeologische vondsten. Kan iemand hier iets zinnigs in ontdekken?

6. Publikaties.

Ons kwartaalblad, dat m.i.v. januari 1985 een naam heeft gekregen, verscheen -zoals 't een kwartaalblad betaamt- het afgelopen jaar 4 maal. Het aanbod van copij neemt gelukkig toe, zodat de redactie (zoals aanvankelijk gevreesd werd) niet vrijwel alleen voor de inhoud behoeft te zorgen. Ook vanaf deze plaats hartelijk dank aan alle inzenders van copy.

Van de 2e druk van het boekje "Zoetermeer 700 jaar" is nog een grote voorraad aanwezig, reden waarom de prijs is verlaagd tot f 5,--.

Het "Zoetermeers Woordenboek" beleefde eind november de 3e druk, aangevuld met een aantal woorden en uitdrukkingen. Dit boekje is nu, behalve bij boekhandel Roos in de Dorpsstraat, ook verkrijgbaar bij boekhandel Ribberink, eveneens Dorpsstraat en bij Van Stockum in Soeterweyde. U dient er wel rekening mee te houden, dat beide boekjes hoogstwaarschijnlijk nietmeer herdrukt zullen worden.

Met een korte onderbreking in de vakantiemaan-

den verscheen weer elke vrijdag in het Streekblad een min of meer oude foto in de "Wie, wat waar"-serie. Vooral bij de oudere Zoetermeerders blijkt dit nog steeds -gezien de vele reacties- zeer in de smaak te vallen.

7. Archeologische Werkgroep Zoetermeer.

Deze werkgroep, momenteel bestaande uit leden, graaft nog steeds onverdroten verder in de Zoetermeerse bodem. Zijn grootste succes in het afgelopen jaar was ongetwijfeld het terugvinden van een deel van de fundering en slotgracht van het "Huys te Palensteyn". Het zal nog wel maanden duren eer de eindresultaten van deze opgraving bekend en voor publikatie geschikt zijn. De "Open Dag" van dit project in november trok honderden bezoekers, een bewijs dat de belangstelling voor de historie van Zoetermeer groeiende is.

8. Besluit.

Het geheel overziende mogen we constateren, dat 1984 voor Oud Soetermeer een goed jaar was: meer leden, meer bezoekers in de Oudheidkamer, meer copij voor ons kwartaalblad en een mooi resultaat van de inspanningen van de A.W.Z. Met de hoop en in de verwachting dat we in 1985 de 300-leden-grens zullen overschrijden, beëindigen we dit jaarverslag.

A. van Noort,
secretaris.

LEDENBESTAND.

Na 't verschijnen van het oktobernummer mochten we 9 nieuwe leden inschrijven, n.l.

mv. C.V. d/d Vlist-Peeters, Van Lodensteinstraat 37,

H. van Hamersvelt, Van Goghstraat 29,

J. Freeke, Stadhoudersring 390,

Marc.O. Jongschaap, Weteringdreef 107, jeugdlid,

H.A. Bernsen, Dadelgaarde 45,

mv. A. Muntslag, Dadelgaarde 45,

J.P. Brinksma, St. Streuvelsrode 5,

C. Meyvogel, Fr. Hendriklaan 39,

P.J. Spruit, Julianalaan 105, Bergschenhoek,

P. v/d Geest, Zuringvaart 9.

Hartelijk welkom in onze vereniging!! Helaas bedankten 10 leden en moesten we enkele leden afvoeren wegens het niet betalen van hun contributie. Al met al dus een negatief resultaat over het laatste kwartaal van 1984. Zullen we samen er naar streven deze achteruitgang zo spoedig mogelijk om te zetten in een vooruitgang? Als slechts één op de tien leden voor een nieuw lid zorgt, hebben we er al 28 bij! Dat moet toch kunnen?

AKTIEVE LEDEN GEZOCHT.

Zij, die dit stukje overslaan, omdat ze al schrikken van de titel, moeten we dus niet hebben. Waar gaat het dan om?

Wel, op de laatste ledenvergadering werd, n.a.v. een brief van één onzer leden, in principe besloten wijknieuws te gaan verzamelen, te vinden in het Streekblad, Zoetermeerse Courant en club- of verenigingsbladen. Onder "wijknieuws" verstaan we b.v. jubilea zowel van personen als van zaken, 25- 40- enz. jarig huwelijk, overlijden van bekende personen in de wijk, opening van nieuwe bedrijven of winkels, 't slaan van de eerste paal van belangrijke objecten, het behalen van een kampioenschap of een titel door sportverenigingen en individuele sporters, enz.

Staande de vergadering gaven zich hiervoor 2 leden op; één voor Buytenwegh de Leyens en één voor Meerzicht. We zoeken dus nog vier aktievelingen, resp. voor Dorp, Driemanspolder, Palenstein en Segwaart.

Hoe sneller u zich aanmeldt, hoe eerder dit project van start kan gaan. Het ligt in de bedoeling, zodra we 6 leden bereid hebben gevonden hieraan hun medewerking te verlenen, deze leden uit te nodigen voor een bijeenkomst, waarop verdere afspraken gemaakt kunnen worden, o.a. over wat gaan we verzamelen, hoe doen we het en hoe verwerken we die gegevens? Wat het laatste betreft: een mogelijkheid zou kunnen zijn, in het begin van elk jaar een soort "kroniek te laten verschijnen als extra uitgave van ons kwartaalblad. Dit is overigens maar een suggestie. Wilt u hierover eens nadenken? Bedenk hierbij, dat alles uit het heden eenmaal verleden wordt

en dan voor een historische vereniging als de onze zeker van belang is. U kunt zich aanmelden bij de secretaris of één der andere bestuursleden. Hun telefoonnummers vindt u op de eerste pagina van dit blad.

A. van Noort.

CONTRIBUTIE EN BIJDRAGE A.W.Z.

Bij dit nummer van ons verenigingsblad treft u weer twee acceptgirokaarten aan: één voor betaling van uw contributie (minimaal f 15,-- per jaar, jeugdleden minimaal f 7,50 per jaar) en één voor uw eventuele bijdrage voor het werk van A.W.Z. Dit laatste is geheel vrijwillig, maar wel zeer gewenst. Zie ook het artikel over A.W.Z. elders in dit nummer.

Helaas moeten we, wat betreft de contributiebetaling, de touwtjes wat strakker aanhalen. In november 1984 waren er nog + 50 leden die hun contributie over dat jaar nog niet betaald hadden, dit ondanks herhaalde verzoeken in dit blad. Gelukkig hebben verreweg de meesten alsnog betaald, maar een klein aantal niet. Die hebben we, voorzover ze hun lidmaatschap zelf niet opgezegd hebben, na een schriftelijke aanmaning, moeten schrappen als lid. Dit zult u wel kunnen billijken, als u bedenkt, dat dergelijke leden de vereniging alleen maar geld kosten.

Om zulke toestanden, met al het extra werk voor penningmeester en secretaris wat daaraan verbonden is in 1985 te voorkomen, wordt u beleefd maar zeer dringend verzocht, uw contributie + evt. A.W.Z.-bijdrage te betalen vóór 1 april 1985. Als u nu de kaarten gelijk even ~~opbergt bij de andere~~ nog te betalen rekeningen enz, kunt u het niet vergeten of, wat nog erger is, kunnen de kaarten ook niet zoek raken. U kunt ze natuurlijk ook meteen nu even van een handtekening en bedrag voorzien en posten!

Het bestuur vertrouwt, dat u deze wat hard klinkende maatregel zult kunnen begrijpen, gezien het bovenstaande wat sombere verhaal en zegt u bij voorbaat dank voor uw medewerking in deze. Laten we er met ons allen voor zorgen, dat in april weer geen 50 waarschuwingen verstuurd behoeven te worden.

BEGROTING

Historisch Genootschap "Oud Soetermeer"

Inkomsten

Contributies	f	4.200,--
Giften bus Oudheidkamer	"	50,--
Advertenties kwart.blad	"	650,--
Rente	"	30,--
Boeken en prenten	"	300,--
Subsidie gem.Zoetermeer	"	550,--
Donaties A.W.Z.	"	1.000,--

f 6.780,--

Uitgaven

Secretariaat	f f	600,--
Vergaderkosten	" "	550,--
Lidmaatschappen	" "	250,--
Belastingen	" "	100,--
Huurverrekening	" "	550,--
Verenigingsblad	" "	1.500,--
Oudheidkamer	"	500,--
Donaties A.W.Z.	"	1.000,--
Aankopen Oudheidkamer	"	480,--
Reserve, inr. nieuwe Oud- heidkamer	"	1.000,--
Onvoorzien	"	250,--

f 6.780,--

FINANCIËEL OVERZICHT 1984. HISTORISCH GENOOTSCHAP

Ontvangsten.

Saldo 1983	f	3.313,57
Contributie en giften	"	4.197,50
Giften e.d. Oudheidkamer	"	149,--
Boeken, prenten e.d.	"	286,50
Rente	"	33,02
Giften ontvangen voor derden	"	400,--
Gift t.b.v. A.W.Z.	"	2.500,--
Donaties A.W.Z. 1984	"	1.214,50
Overdracht saldi wegens opheffing Stichting "Oud Soetermeer"	"	97,86

f 12.191,95

Specificatie saldo 31 december 1984.

Kas	f	516,87
Postrekening	"	1.525,01
Bank	"	332,70
v.h. Stichting Oud Soetermeer:		
N.M.B. -rek.courant	f	439,93
A.B.N. -rek.courant	"	342,07
		<u>97,86</u>

f 2.472,44

Toelichting:

Het per 31 december 1984 beschikbare saldo is niet toereikend om het totaal der ontvangen bedragen voor derden aan deze af te dragen. In het boekjaar is een gift ontvangen van f 2.500,-- waarvan aanvankelijk de bestemming niet zeker was, doch die uiteindelijk bestemd blijkt te zijn voor A.W.Z. Aan A.W.Z. is nog restant-afdracht verschuldigd.

Het tijdelijk saldo-tekort aan betaalmiddelen is ↗

"OUD SOETERMEER"Uitgaven.

Bureau-,secretariaats- en verzendk.	f	527,22
Bestuurs- en vergaderkosten	"	734,64
Kosten en aanschaffingen Oudheidkamer	"	794,07
Lidmaatschappen en abonnementen	"	359,50
Belasting en verzekering	"	125,03
Huurverrekening Oudheidkamer	"	535,--
Representatiekosten	"	115,80
Herdrukken Zoetermeers Woordenboek en 700 jaar Zoetermeer	"	3.923,49
Bijdrage excursie naar Gent	"	263,--
Verenigingsblad -druk- en verzendk.	"	1.364,76
Afdracht A.W.Z. (restant 1983 en deel 1984)	"	977,--
Saldo 31 december 1984	"	2.472,44
	<u>f</u>	<u>12.191,95</u>

Nog af te dragen geldmiddelen per 31 december 1984

Ontvangen voor derden	f	400,--
-bestemming: Expositie "Meerzigt"		
Gift ontvangen t.b.v. A.W.Z.	"	2.500,--
A.W.Z. ontvangen in 1984 f 1.214,50		
afdracht over voor- gaande jaren f 64,50		
idem over '84 " 912,50		
	<u>977,--</u>	<u>" 952,50</u>
Totaal nog af te dragen	"	3.852,50
Per 31 dec.1984 beschikbaar saldo	"	2.472,44
Negatief saldo financiële middelen	<u>f</u>	<u>380,06</u>

voornamelijk ontstaan door een tweetal grote uitgaven voor herdrukken, t.w. het Zoetermeers Woordenboek en 700 jaar Zoetermeer. Uit de -naar verwachting- vlotte verkoop zullen weer middelen voortvloeiën die het "tekort" zullen aanzuiveren, zodat binnenkort de verschuldigde bedragen kunnen worden afgedragen.

Wegens opheffing van de Stichting "Oud Soetermeer" is een klein saldo overgeboekt naar de rekening van het Historisch Genootschap. Naar verwachting zal hieraan nog een klein bedrag aan (nog te boeken) rente worden toegevoegd.

In de bestuurs- en vergaderkosten is een bedrag begrepen van f 170,18 aan kosten t.g.v. het 35-jarig jubileum en de "Open Dag" 5-Meistraat.

Reservefonds.

Sedert 1981 beschikt de Stichting "Oud Soetermeer" over een opzij gelegde "reserve" van f 2,000,-, die door rentebijdriving (tot 15/5/'84) is aangegroeid tot f 2.318,48. Dit bedrag is niet in de voorgaande verantwoording opgenomen en blijft gereserveerd met het oog op het eventueel betrekken van een nieuwe grotere ruimte voor al onze activiteiten.

P. van den Dool,
penningmeester.

o+o+o+o

Veldnamen.

Na een artikel in de Zoetermeerse Courant d.d. 27 sept. 1984 ontving ik nog enkele aanvullingen op ons veldnamen-onderzoek:

't Voorhoekje; Bij de Driesprong Stationsstraat-Berkelse weg.

't Heilige straatje; Ongeveer tegenover Roos Warenhuis in de Dorpsstraat, dus vlakbij de Piet en Dorasteeg; beide bestaan niet meer.

De Laan; Doodlopend straatje aan de linkerkant van de Vlamingsstraat. Nu is Gemeentewerken daar gevestigd.

De Hand; In de bocht, waar de vroegere J.L. van Rijweg overging in de Zwaardslotseweg. Daar stond destijds een richtingwijzer in de vorm van een hand.

De Markseweg; 't Laatste stuk van de Voorweg, dus vóór de bocht naar Wilsveen. Volgens m'n zegsman moet daar aan de linkerkant nog een grens(?)paal staan. Is dat zo?

De Drie Boeren; Ook aan de Voorweg, aan de linkerkant, voorbij de "Krom".

Zie verder pag. 15.

Financieel Overzicht 1984 Archeologische Werkgroep Zoetermeer

Inkomsten		Uitgaven	
Saldo 1 januari 1984	f 1.798,93	Verzekeringen	f 167,99
Verkoop prenten	" 871,11	Huisvestingskosten	" 281,79
Donaties	" 977,--	Secretariaat	" 83,30
Rente	" 52,92	Aanschaf gereedschap	" 286,66
Giften	" 90,--	Bibliotheek	" 378,55
Diversen	" 36,99	Abonnementen	" 17,50
		Vergaderkosten	" 209,88
		Opgravingskosten	" 340,15
		Excursie's en cursussen	" 46,90
		Representatiekosten	" 137,20
		Saldo per 31 dec. 1984	" 1.877,03
	<u>f 3.826,95</u>		<u>f 3.826,95</u>

Begroting 1985 Archeologische Werkgroep Zoetermeer

Inkomsten			Uitgaven	
Giften	f	p.m.	Verzekeringen	f 180,--
Donaties	"	1.000,--	Huisvestingskosten	" 200,--
Rente	"	50,--	Bureau-en secretariaatsk.	" 200,--
Verkoop prenten	"	500,--	Aanschaf gereedschap ')	" 3.000,--
Saldo rekening 1 jan.'85	"	1.875,--	Bibliotheek en kunsthistori-	
Geraamd tekort	"	2.555,90	sche documentatie	" 400,--
			Abonnementen	" 50,--
			Bestuurs en vergaderkosten	" 250,--
			Aanschaf prenten	" 750,--
			Kosten opgraving	" 300,--
			Excursie's en cursussen	" 500,--
			Representatie kosten	" 50,--
			Diversen	" 100,--
				<u>f 5.980,--</u>
				<u><u>f 5.980,90</u></u>

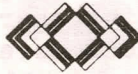
') Aan te schaffen in 1985:

Pomp	f	900,--
Generator	"	900,--
Fietskar	"	700,--
Meetapparatuur	"	500,--
		<u>f 3.000,--</u>

TOELICHTING op het begrotingstekort van A.W.Z.
1985.

Gezien de groei van A.W.Z. en de daarmee gepaard gaande grotere activiteiten moet het materieel nodig uitgebreid c.q. vernieuwd worden. Dit houdt ook verband met de a.s. ontwikkeling van Noordhove, waar voor A.W.Z. veel "werk aan de winkel" komt.

In verband met het bovenstaande wil het bestuur van Oud Soetermeer nog eens met de meeste klem benadrukken van hoeveel belang uw donatie is voor het werk van A.W.Z. U hebt gezien hoe groot het tekort is.....

Gaat u verhuizen?

Wilt u dan a.u.b. niet vergeten ook de secretaris van Oud Soetermeer een verhuisbericht te sturen? Bij voorbaat dank!

Onze adverteerders steunen ons!!

Steunt u onze adverteerders ???

o+o+o+o+o

vervolg Veldnamen;

De Van Reeuwijkstraat; Oude, niet officiële naam voor de Molenstraat, die (toentertijd) door het land van Van Reeuwijk liep.

Zou de lijst nu echt volledig zijn? U kunt nog steeds voor aanvullingen en/of verbeteringen 16.35.59 bellen.

A. van Noort.

VERSLAG van de najaarsvergadering van het Historisch genootschap "Oud Soetermeer" gehouden op 16 oktober 1984 in de benedenzaal van de Morgensterkerk aan de Nassaulaan te Zoetermeer.

Afwezig met kennisgeving: de heren H.J. Oskam, J. Stoffer, A.C. Switzar, T. Schmidt (bestuursleden) en de heer A.H. Bos.

1. Opening. Door een samenloop van omstandigheden waren voorzitter, 2e penningmeester en algemeenadjunct verhinderd en een andere datum was onmogelijk door de volle agenda van de spreker, dhr. Van Adrichem. Daardoor berustte de leiding van de vergadering bij de secretaris, dhr. A. van Noort. De voorzitter heet de aanwezigen hartelijk welkom en in het bijzonder de spreker van deze avond, de heer Van Adrichem te Honselersdijk, die zal spreken over het onderwerp "De ontwikkeling van de tuinbouw" (in het Westland) vanaf de pre-historie.

2. Notulen van de voorjaarsvergadering d.d. 3 mei 1984 -reeds gepubliceerd in ons kwartaalblad- worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Ingekomen stukken en mededelingen.

- a. Kwartaalblad: om de drukkosten en de kosten van verspreiding te drukken is besloten tot het plaatsen van advertenties. In dit verband wordt medege-deeld dat het blad niet alleen wordt verspreid onder de leden maar b.v. ook ligt op de leestafels van bibliotheken en in de wachtkamers van alle Zoetermeerse (tanç)artsen. De kosten van een hele pagina bedragen per jaar (4 plaatsingen) f 100,--. Voor plaatsing op een halve of derde pagina worden de kosten naar verhouding berekend. Aan de leden wordt gevraagd mee te werken aan de werving van advertentieopdrachten.
- b. Schriftelijk voorstel: dhr. Bavelaar stelt voor om in plaats van het kwartaalblad een jaarboek te laten verschijnen, waarin alle gegevens worden opgenomen die anders in het kwartaalblad worden opgenomen, aangevuld met kroniekgewijze te vermelden voorvallen.

De voorzitter deelt mede dat een dergelijke opgave meer verzorging vraagt en ook aanmerkelijk kostbaarder zal uitvallen. Bovendien blijven tussentijdse

EEN NIEUWE NAAM ALS KADO

Origineel kado-idee van Pelikan, de Printo-Fix stempelautomaat

Klein genoeg voor uw binnen-zak, groot genoeg voor duizenden haarscherpe afdrukken van uw naam.

In boeken, op enveloppen, brieven, etc. In eigen handschrift of andere letter naar keuze. Zo maakt u altijd een goede indruk.

Pelikan

De Printo-Fix stempelautomaat vindt u bij:

Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 165 2712 AH Zoetermeer

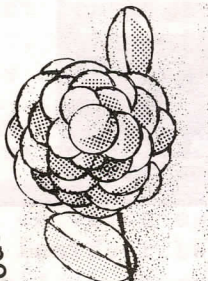

KOOT

oud papier lompen en metalen

VLAMINGSTRAAT 30
ZOETERMEER tel. 079-164196

in jor voor ni
ekskluster

weloverwogen gekozen dames en herenmode

**Kwaliteit
blijkt vaak
in het gebruik,
laat U**

**zich daarom
adviseren door**

van Waaay

vakmensen in mode

damesmode:

dorpsstraat 89-91 - tel. 163167

herenmode:

dorpsstraat 163a - tel. 163910
zoetermeer

DOE-HET-ZELF CENTRUM

bij de molen
Stationsstraat 48

Zelfbediening voor:

- 1 - Houtwaren
- 2 - Plaatmateriaal
- 3 - IJzerwaren-
Gereedschappen
- 4 - Verfartikelen
- 5 - Wandbekledingen
- 6 - Elektrische-
artikelen
- 7 - Hang- en legkasten
- 8 - Sanitair
- 9 - Tuinartikelen
- 10 - Hobbyartikelen
- 11 - Klimartikelen
- 12 - Afrasteringen

*Meer dan 1600 m²
Doe-het-zelf artikelen*

SCHERPE PRIJZEN

Geopend:
maandag tot en met zaterdag

*'s morgens besteld
's middags thuis bezorgd*

TEL. 079-163731

DE ZOETERMEERSE KAASHAL

voor:

**BOERENKAAS
GOUDSE KAAS
BUITENLANDSE KAAS
VERS GEBRANDE
NOTEN**

en

BOERENKARNEMELK

**KOOPCENTRUM DORPSSTRAAT
TEL. 163445**

**KOOPCENTRUM MEERZICHT
TEL. 215037**

ZOETERMEER

publicaties toch noodzakelijk -zoals b.v. uitnodigingen en agenda's voor vergaderingen, begrotingen, kasoverzichten en dergelijke- zodat dit extra kosten met zich zou meebrengen. Daarvoor zijn onze financiële middelen niet toereikend.

Het voorstel echter om wijksgewijze correspondenten aan te stellen die in hun omgeving gegevens en feiten verzamelen die waard zijn aan de vergetelheid te worden ontrukkt, vindt weerklank. Gedacht wordt aan uitbreidingsplannen, nieuwbouw, jubilea en andere feiten. Vrijwilligers wordt gevraagd zich beschikbaar te stellen. Staande de vergadering melden zich aan: Dhr. Bavelaar voor Buytenwegh de Leijens en mv. Dullaert voor Meerzicht.

4. Zoetermeers woordenboek. Aangekondigd wordt een herdruk met aanvullingen. Het tijdstip van verschijning wordt eind november. (Het is inmiddels verschenen, red.)

5. Kascontrolecommissie.

Dit agendapunt is op de vorige vergadering verschoven naar deze vergadering. Dhr. J.J. Schneider deelt, mede namens zijn mede-commissielid dhr. P. van Waay, mede, dat de boeken van de penningmeester bij controle in orde zijn bevonden.

6. Begroting 1985.

Door de opheffing van de Stichting "Oud Soetermeer" en de daarmee verband houdende overboekingen van de saldi naar onze vereniging en ook omdat de boekhouding in dat verband wijziging behoeft, is de begroting 1985 nog niet gereed. Deze zal z.m. in het kwartaalblad worden opgenomen.

7. Activiteiten Archeologische Werkgroep. (A.W.Z.)

De voorzitter van deze werkgroep, dhr. G.C. Dullaert, brengt verslag uit. Het aantal leden van de werkgroep is momenteel 15 à 20. Momenteel is de belangrijkste activiteit geconcentreerd bij een opgraving in het voormalige pand van Stahlecker aan de Dorpsstraat, waarover binnenkort mededelingen kunnen worden gedaan.

Verder is er de lokatie in de richting Noordhove. Hier wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn voor graafwerkzaamheden, alvorens met afgravingen t.b.v. zandwinning wordt begonnen. Deze onderzoeken kunnen interessant zijn i.v.m. mogelijke vroege bewoning in die omgeving.

8. Aanwinsten.

Er is een aanvang gemaakt met het verzamelen van curiositeiten en dergelijke zaken met een herinneringskarakter, uit deze en de vlak achter ons liggende tijd. Het betreft allerlei zaken zoals bekers met opschriften en herinneringsborden, maar ook eigentijdse plastic zakken met historische -en andere opdrukken, die een indruk achterlaten hoe het "toen" was. Deze dienen thans te worden verzameld omdat zij nu nog te achterhalen zijn.

9. Lezing met dia's: De ontwikkeling van de tuinbouw in het Westland.

Na de pauze volgt een boeiende lezing van de heer Van Adrichem aan de hand van dia's (ca.300). Spreker begon bij de pre-historische tijden en schetste de voortdurende veranderingen in het kustgebied die samenhangen met dalingen en stijgingen van de zeebodem. In de loop van vele eeuwen ontstond een aaneengesloten landschap en gebied met waterlopen langs vroegere strandwallen, welke laatste op hun beurt dienden als basis voor de dijkbouw.

Van groente(tuin)bouw kon achter pas worden gesproken omstreeks 1680/1700. Dit blijkt uit een bewaard gebleven belastingcohier waarvan de spreker enkele bladzijden op het doek projecteerde. De opbrengsten werden via tussenhandel in de steden ten verkoop aangeboden.

Een nieuw verschijnsel presenteerde zich in de stand van de warmoeziers. Dit zijn bedrijven die in, en vlak om, de stad hun bedrijf vestigden en hun teeltgewassen zelf uitventen op de stedelijke marktplaatsen en langs de woningen. Een stand die rechtstreeks leverde aan de consument.

Het laatste deel van de lezing betrof de ontwikkeling van de glascultuur. Vanaf de druiventeelt tegen de muurtjes, ontwikkelde zich, via de behoefte de ranken tegen vorst en kou te beschermen door het plaatsen van rietmatten, later de methode om daarvoor glasruiten te gebruiken.

Met dit deel was de spreker gekomen bij het einde van zijn boeiend betoog dat met aandacht werd gevolgd. Spreker werd bedankt met een hartelijk applaus en een dankwoord van de voorzitter.

10 Rondvraag.

Deze was reeds tevoren gehouden.

Uithangtekens.

Een van de aanwezigen wees erop dat de gevelsteen van de firma Boon met de tekst "A. Boon in Granen 1895" niet -zoals door de schrijver van het gelijknamige artikel in ons laatste kwartaalblad suggereert- is verdwenen, maar nog wel degelijk bestaat (met hijsbalk en een met cement gevulde meelzak).

Wapen van Zoetermeer.

Desgevraagd wordt medegedeeld dat afgesproken is dit stuk in eenkrat te zullen pakken en voorlopig op te bergen in een ruimte van de Woningfederatie.

Foto's van Oud-Zoetermeer.

Desgevraagd wordt medegedeeld dat gespeeld wordt met de gedachte om alle foto's die voorhanden en te verkrijgen zijn, te verzamelen en in een boekje onder te brengen. Momenteel is het nog niet zover.

Restauratie Korenmolen "De Hoop".

Aandacht wordt gevraagd voor de restauratie van de korenmolen. Men is op de goede weg doch er is nog veel geld nodig. Een loterij voor dat doel wordt aangekondigd en aanbevolen.

11. Sluiting.

Aan het eind van de vergadering gekomen spreekt de voorzitter nogmaals zijn voldoening uit over deze bijzonder geslaagde avond en dankt hij nogmaals de spreker van deze avond die zoveel tot dit slagen heeft bijgedragen.

P.v.d. Dool,
wnd. secretaris.

VAN HERBERG TOT PAROCHIEHUIS.

De geschiedenis van de voormalige Zoetermeerse herberg "De Roode/Gouden Leeuw, 17e - 20e eeuw.

Deel 1. (vervolg)

- 04.08.1749 Johannes Bos, broer van een voorvader van de schrijver dezès, koopt voor f 940 gld. de "welgelegen en van outs vermaerde herberg waar uythangt de Roode Leeuw" van Anthony Sypestejn.
- 27.01.1750 Jan Gerritse, tapper. Hij krijgt toestemming om rijtuigen en paarden te mogen verhuren. Zijn arbeidsovereenkomst loopt in april 1752 af. Op die datum wordt een verzoek van Johannes Bos om het houden van een zoetermeerse waag in de herberg te mogen continueren door de ambachtsheer afgewezen. De ambachtsheer heeft dat reeds aan ene Hendrik Lange-
laan toegewezen.
- 31.08.1753 Johannes Bos verkoopt de herberg voor 1756 gld. aan Jacob Raaphorst. Eén van de voorwaarden is dat Cors Vellecoop, de op dat moment zijnde tapper tot aan het einde van zijn contract in dienst moet blijven van de nieuwe eigenaar.
- ...02.1754 Het contract van Cors Vellecoop is afgelopen. Jacob Raaphorst neemt zelf alle werkzaamheden en vergunningen over.
- 24.10.1782 Ene Jacob Lugtigheydt maakt enorme ruzie ("quarel d'allemaigne") in de herberg. Het eindigt met een vechtpartij tussen hem en Cornelis en Cees de Bruyn.
- 30.10.1782 Gerrit Hofdijk, substituut-baljuw te Rijswijk, ontvangt uit Leiden een brief waarin de hele hierboven genoemde affaire uit de doeken wordt gedaan. De schrijver (naam onleesbaar) spreekt zijn verwondering uit over het gebeurde en denkt "by nader gelegenheydt van zyne (Jacob Lugtigheydt) zedigheydt mede te deelen" en voegt daar nog aan toe dat De Bruyn (welke?) "een verlopen waagenmaker" is.

In de tweede helft van de 18e eeuw pogen de regentencolleges, de feitelijke machthebbers in Holland, de macht van stadhouder Willen V uit te schakelen. Als aan Willem het commando over het haagse garnizoen wordt ontnomen verlaat hij Holland en vestigt zich op het Valkhof te Nijmegen. In heel Holland worden daarop wachtkorpsen opgericht die moeten zien te voorkomen dat Willen weer naar Holland kan terugkeren. In september 1787 wordt te Zoetermeer een dergelijk korps opgericht.

- 5/15.11.1787 Volgens het dienstrooster maken Jacob Raaphorst en zijn knecht op deze dagen deel uit van het wachtdetachement.
- 12.01.1792 Jacob Raaphorst besluit om te stoppen met het verhuren van rijtuigen en paarden.

Op 26.10.1792 besluit de baljuw van Rijnland dat er, gelet op de gespannen situatie in binnen- en buitenland een registratie moet plaatsvinden van alle personen die in Rijnland in herbergen overnachten, gebruik maken van veerponten en/of met de postkoets reizen. In dat jaar worden de zuidelijke Nederlanden door Franse revolutionairen "bevrijd". Hierbij worden ze geholpen door uitgeweken nederlandse patriotten. Vermoedelijk om te voorkomen dat deze patriotten ongemerkt naar de Republiek kunnen terugkeren om daar als vijfde colonne een Franse invasie te kunnen gaan voorbereiden wordt deze registratieplicht ingevoerd. Op 03.11.1792 ontvangen schout en schepenen van Zoetermeer deze missive. Hieronder volgt een opgave van de personen die van 04.11.1792 - 16.03.1793 in de herberg De Roode Leeuw hebben gelogeed:

- 04.05.1792 Lourens Brands, koopman in schoenen en muilen, komende van Rotterdam en vertrekende naar Leyden, wonende aldaar in de Langstraat.
- 05.06.1792 Salomon Polak, koopman in medicinale kruiden, komende van Leyden en vertrekende naar Delvt, wonende te Amsterdam.
- 12/13.11.1792 Jan Georgie, italiaans koopman, wonende te Rotterdam en vertrokken naar Delvt.

- 13/14.11.1792 Isaac Jacob, Joods koopman in lywaaten en handelende in loterijbriefjes, komende van Leyden en vertrokken naar Leyden.
- idem Hendrik Jansen, koopman in wol, linnen en katoen, komende van Bergschenhoek en gaande naar Boskoop.
- idem Hendrik Jasper, koopman in dekens, komende van Amsterdam en vertrokken naar Rotterdam.
- 20/24.11.1792 Isaac Jacob, koopman in lywaaten en handelende in loterijbriefjes, komende van Leyden en vertrokken naar Leyden.
- 15/16.03.1793 Arend Hoeksteen, koopman in verlake goederen, komende van 's-Gravenhage en wonende aldaar.
- idem Jan Georgie, Italiaans koopman in prenten, wonende te Rotterdam.
- Op 01.02.1793 heeft Frankrijk de Republiek de oorlog verklaard. Het Franse leger valt samen met een Baataafs legioen onder bevel van Daendels het land binnen. Op 18.03.1793 worden zij bij Neerwinden verslagen en moeten ze de Republiek en de Zuidelijke Nederlanden ontruimen. Blijkbaar vindt men het daarna niet meer nodig om de registratieplicht te handhaven want na die datum is er niemand meer in het register ingeschreven.
- In augustus 1794 bezetten de Fransen opnieuw de Zuidelijke Nederlanden. In december van dat jaar trekken de Fransen over bevroren rivieren en begin van het volgende jaar is de bezetting van de Republiek een feit.
- 02.03.1795. De franse commandant van het cantonnement Zegwaard en Zoetermeer, de luitenant Pochez, vaardigt een proclamatie uit waarbij het verboden wordt om na zeven uur 's-avonds nog bier te tappen aan de franse soldaten en hun "camarades hollandois". Ik neem niet aan dat de neringdrijvende herbergiers erg ingenomen zullen zijn geweest met deze maatregel.
- 14.09.1806 Jacob Raaphorst verkoopt, na meer dan 50 jaar kastelein-eigenaar te zijn geweest van de Roode Leeuw, de herberg voor 5.000 gld. aan Adri van Meukeren, oud baljuw en schepen van Veere en wonende te Delft.

Bronnen

Rechterlijk Archief Zoetermeer, A.R.A.'s-Gravenhage.
 Notarieel Archief Zoetermeer, A.R.A.'s-Gravenhage.
 Archief Waalse Kerk 's-Gravenhage, G.A.'s-Gravenhage.
 Archief Financiën van Holland, A.R.A.'s-Gravenhage.
 Archief gemeentebestuur Zoetermeer, G.A. Zoetermeer.
 Holland XIV/1(1982)

Hermesdorf, B.H.D.

- De herberg in de Nederlanden. (Assen, 1957)

Leeuwen, S. van

- Costumen, keuren ende ordonnantiën van het bal-
 juwschap ende landen van Rijnland (Leyden en Rot-
 terdam, 1667).

A.H. Bos,
 van Zeggelenlaan 152,
 2524 AV 's-Gravenhage.

+o+o+o+o+

Een grijs (verl)(h)eden.

De recentelijk tot stand gekomen nieuwbouw voor de 2500 ambtenaren van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen is als feit historisch te noemen, maar heeft als zodanig in het kader van de doelstellingen van de vereniging "Oud Soetermeer" (nog) geen enkele betekenis. Toch heb ik gemeend, de achtergronden op te moeten sporen naar de gedachten-gang van de architect, de heer ir. Ph. Rosdorff uit Den Haag, die het gebouw heeft ontworpen en het heeft gerealiseerd.

Ik heb mij, in dit verhaal, uitdrukkelijk be-
 paald tot het exterieur van het gebouw en met name tot de vormgeving en kleurkeuze van het gebouw, maar ook enkele geschiedkundige aspecten aangestipt. Vooral ook, omdat de kleur van het gebouw de nodige reacties heeft opgewekt van Zoetermeeders.

Het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen heette oorspronkelijk: ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en werd in 1918 ingesteld. De toenmalige minister was dr. J.Th. de Visser en lid van de Christelijk Historische Unie. Ruim 50 jaar

later nam het kabinet De Jong op 28 april 1971, dr. G.H. Veringa (Katholieke Volkspartij) was toen minister van O. & W, het besluit om het ministerie te verplaatsen naar Zoetermeer. De beweegredenen om Zoetermeer aan te wijzen als vestigingsplaats voor het departement was, dat in de gemeente Den Haag onvoldoende ruimte voorradig was voor de realisering van een zo'n groot gebouw met 2.500 ambtenaren. Door de gedisloceerde huisvesting (+ 30 panden) in Den Haag had men moeilijke onderlinge contacten en hoge kosten voor onderling transport.

Uiteraard had -destijds- Zoetermeer voldoende bouwgrond beschikbaar en liet zich deze buitenkans niet ontglippen om aan de Europaweg een terrein van 40.000 m² toe te wijzen. De gemeente Zoetermeer hanteerde een soepel vestigingsbeleid (woningen) voor de ambtenaren van O. & W., die zich in Zoetermeer wilden gaan vestigen.

Later hebben de onderhandelingen tussen de gemeente en het rijk een wat stroever karakter gekregen, omdat een aantal cruciale problemen de boventoon gingen voeren; zoals het parkeren, integratie van kantoor en woonwijk en de kleur van het gebouw. Later in dit verhaal wordt teruggekomen op deze laatste twee factoren.

Een deel van de 2.500 ambtenaren wonen reeds in Zoetermeer en zullen zeker content zijn met de gereedkoming van het departementsgebouw. Voor degenen die in het Haagje zullen blijven wonen is er de spoorverbinding met de Sprinter, wat een uiterst waardevol vervoermiddel is in deze tijd.

Maar laten we terugkeren naar het ontwerp van de architect, want daar gaat het tenslotte om, nietwaar?

De (toenmalige) rijksbouwmeester, de heer W.G. Quist, was onder de indruk gekomen van het werk wat de heer Rosdorff had gemaakt, zodat een directe aanleiding was ontstaan tot het verlenen van de opdracht door de Rijksgebouwendienst aan de architectencombinatie Mastenbroek-Rosdorff b.v..

Het immense gebouw is voor een groot gedeelte ontworpen door de heer Rosdorff in overleg met nog zeven andere architecten, die bij hem werkzaam waren. Ook

de heer ir. H. Sanderik heeft bijgedragen in het ontwerp en de realisatie hiervan. De heer Mastebroek, als toenmalige compagnon, was tot 1978 mede verantwoordelijk voor dit project.

Kortom, in begin 1975 werd het structuurplan opgesteld, waarbij de nieuwbouw over een lengte van 500 meter de confrontatie moest aangaan met de woonwijk Buytenwegh de Leyens.

Maar wat is een structuurplan?

Wel, dat is een plan waar binnen verschillende keuzes te maken zijn en oplossingen te bedenken zijn. Door vergelijking van deze keuzes en oplossingen is inzicht te verkrijgen in een gecompliceerde opgave en het doel ervan is de belanghebbenden de mogelijkheid te bieden op een zo verantwoord mogelijke wijze de keus te laten maken.

Het denken over het programma van eisen, de stedenbouwkundige situatie en de gevraagde integratie (ministerie in woonwijk), leidde tot de onderstaande overwegingen en aanbevelingen van de architect die zijn gericht op het exterieur van het gebouw:

- niet alleen op technische gronden, maar ook ruimtelijke en beeldende werking moet worden ontworpen.
- bebouwingen in stedelijke gebieden binnen bepaalde hoogte-afstand-verhouding t.o.v. elkaar moeten staan om geen belemmering te geven.
- in een stedelijk gebied de afstand tussen wegen, straten en paden binnen zekere grenzen gelijk moet zijn, omdat grote afwijkingen hinderlijk zijn voor het goed functioneren van de verschillende verkeerssoorten.
- maak wegen en paden over het terrein van het ministerie.
- maak een extra tunnel onder de Europaweg in de richting van het centrum zodat ook hier de belemmering in de relatie met het centrum acceptabel wordt.
- situeer de bibliotheek aan de Europaweg omdat de meeste bezoekers alleen daarvoor komen en omdat dan een wisselwerking ontstaat met het centrum van Zoetermeer.

Ondermeer heeft de gemeente Zoetermeer praktisch alle overwegingen en aanbevelingen overgenomen.

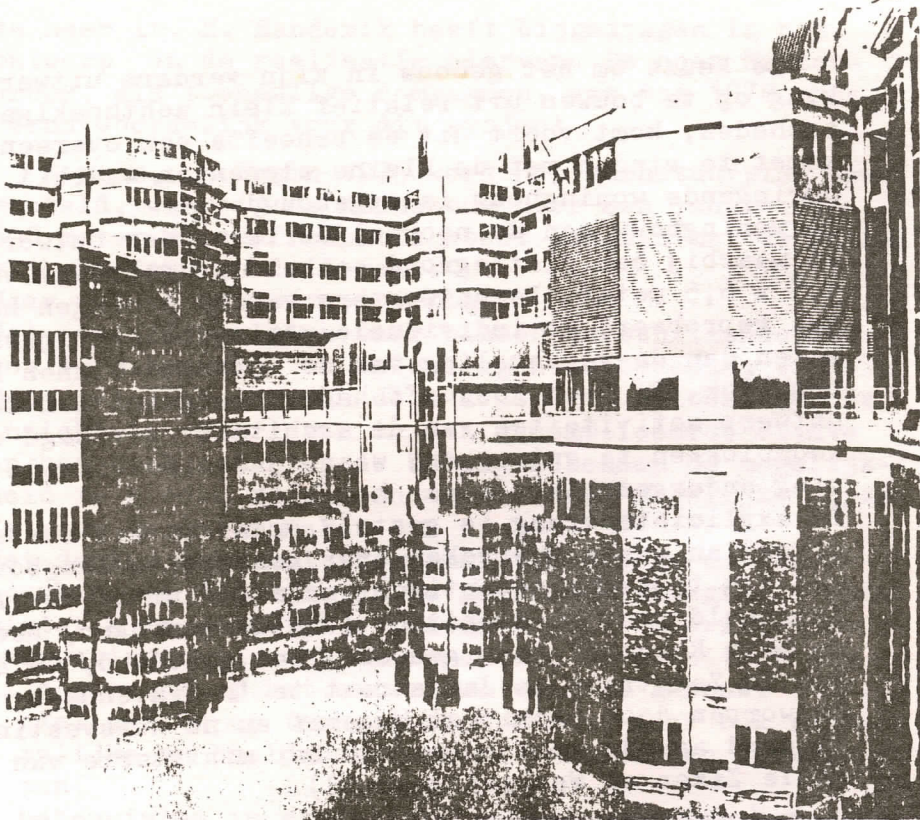
De keuze om het gebouw in zijn verdere uitwerking op te bouwen uit relatief klein achthoekige eenheden, komt voort uit de behoefte een overeenkomst te vinden met de kleine elementen waaruit de omringende woningbouw is opgebouwd.

De woningbouw aan de noordzijde is eerder ontworpen en waarbij een plattegrond eenheid is gebruikt van 6,5 x 6,5 meter. De ontwerpers van de woningen hebben geprobeerd de individuele woning belangrijker te maken dan de verzameling van de woningen binnen het bouwblok. De heer Rosdorff had voorafgaand aan de ontwerp activiteiten van de architect gevraagd de woonblokken te ontwerpen, waarbij de individuele woning ondergeschikt is aan het blok.

De expliciete vraag is gesteld omdat in het bestemmingsplan wordt gesproken over gestapelde laagbouw, wat een typische zeventiger jaren definitie is. Als voorbeeld voor de architect (van de woningen) heeft de heer Rosdorff toen genoemd, het gebouw op de hoek van de Zeestraat en Javastraat te 's-Gravenhage (ontworpen door architect Wegerif en nu huisvesting biedend aan de ambtenaren van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid).

In november 1975 kwam de architect met het plan zoals het nu praktisch is gerealiseerd en het indringend verzoek van de heer Rosdorff aan de architect en de opdrachtgever (van de woningen) heeft slechts tot een minimaal resultaat geleid. De integratie gedachte -een wederzijdse aanpassing- leed op dat punt schipbreuk en de architect van O. & W. koos voor een zo'n groot mogelijke afstemming op het ontwerp. Toen kwam de gedachte op aan de onregelmatige achthoek als basis plattegrondelement voor het ministerie. De achthoek was ook een middel om de kwantiteit te vergroten zonder de kwaliteit te schaden. De klaverbladvormige schakeling van achthoeken aan de uiteinden en de hoeken van de L-vormige basiselementen was daartoe een geëigend middel.

Op deze foto (zie volgende pagina, red.) zijn goed waarneembaar de achthoeken als basiselement. De in het noorden gelegen woningen zijn die in de wijk Buytenwegh de Leyens.

De achthoek als basiselement was ook een middel om de gebouwen in een hoek van 45° te schakelen. Dit achthoekig basiselement is zelfdragend en kan als zodanig geheel of gedeeltelijk weggelaten worden of juist worden toegevoegd. Bij het weglaten bijvoorbeeld wordt de mogelijkheid gegeven vanuit de diep in het gebouw gesitueerde trap, lift en gang naar buiten te kijken en daglicht binnen in het gebouw te krijgen. Binnen de achthoek kan de vloer worden weggelaten waardoor in het gebouw een doorkijkmogelijkheid ontstaat tussen de verdiepingen onderling. Deze extra kwaliteit kan men bij de planvorming doorvoeren zonder moeilijke afwijkingen te veroorzaken binnen de gekozen technische opzet van het gebouw. Ook stelt de architect, dat zowel beeldend als technisch is de keuze van de herhaling van achthoekige elementen een middel om het geheel van het complex te benadrukken en relatief eenvoudig te realiseren. Maar zo zegt hij, dat vroeg wel de nodige inventiviteit om conse-

quent mee te ontwerpen zonder in chaotische ruimtevormen of oplossingen te geraken en het was zeker niet de gemakkelijkste keuze.

De ligging van de wijk, Buytenwegh de Leyens, en het ministerie in bijzonder is globaal noord-zuid en loopt evenwijdig aan en loodrecht op het oorspronkelijke polderlandschap. De architect kon zich goed vinden in de keuze van de Zoetermeerse stedebouwers. Het oorspronkelijke bodemmilieu heeft de landschapsarchitect J. Boon (Houten U.) als uitgangspunt gekozen voor het onbebouwde gedeelte. Door de kleiachtige bodem van Zoetermeer was het mogelijk taluds te maken van 1 op 1,5 en daarop een afgestemde beplanting. Zoals gezegd en eerder opgemerkt is het gebouw ontworpen in de jaren 1975 t/m 1978. Een periode in de architectuur, waarin de verwarring groot is geweest. De architect heeft gezocht naar referenties voor zijn keuze en vond een dergelijk complex in 1979.

Vanaf 1976 tot aan maart 1977 is Rosdorff's idee over het exterieur van het gebouw steeds in beweging geweest. Was het exterieur aanvankelijk steenachtig, later bij nadere uitwerking werd dat metaalachtig. Een metalen gevel bleek, in afweging van allerlei aspecten, beter in te passen. In de periode daarop van maart 1977 tot medio 1979 wilde de architect het gebouw in meerdere kleuren uitvoeren. Omdat het complex al sterk was gearticuleerd, was hij van mening dit niet extra te bevestigen door meerdere kleuren toe te passen. In de kleur overwegingen hebben de tinten blauw, wit en metallic grijs een rol gespeeld. Een van de kunstenaars waarmee de architect samenwerkte gaf als advies; het gebouw ultramarijn blauw te maken, omdat het natuurlijke pigment de eigenschap heeft afhankelijk van de laagdikte te variëren van donkerblauw tot lichtblauw. De kleurnuances zouden automatisch ontstaan omdat de met de hand opgespoten laag van nature in dikte zou verschillen. Zowel de Rijksbouwmeester als de Welstandcommissie stonden welwillend tegenover dit voorstel, doch de stedebouwers van Zoetermeer verzochten de architect

dringend af te zien van de kleur ultramarijn blauw, omdat de kleur van het Abva-Kabo gebouw (gevestigd aan het Bredewater in een geel-groene kleur) al zoveel protesten had opgeleverd. De architect zegt zelf hierover: ikzelf was zeer gereserveerd. De donkerblauwe kleur zou heel chique ogen, maar toch had ik mijn twijfels. Bij nader overleg met de verffabrikant bleek dat het voorstel op technische gronden niet was te realiseren. Ultramarijn blauwe verfstof is voor buiten niet sterk genoeg.

De architect had bij een bezoek aan een gebouwencomplex in München al geconcludeerd, dat een wit complex niet zijn keuze zou zijn. Het grote contrast met de omgeving gaf een ijzig karakter. Uiteindelijk is de kleur, die het gebouw nu heeft, metallic grijs gekozen en dat is mede beïnvloed geworden door het zien van het Heinekencomplex in Zoetermeer. Gezocht is naar een kleur metallic grijs, die afhankelijk van de lichtval, lichter of donkerder wordt en daarbij zo dicht mogelijk de kleur van de lucht daarboven benadert, zodat het gebouw niet loskomt van zijn omgeving, aldus de heer Rosdorff. Waarbij hij verder opmerkt, dat de in de omgeving geplaatste woningbouw veel grijs al of niet in mengvormen voorkomt. Hij spreekt de verwachting uit, dat hij zich gelukkig zou prijzen als de kleurgeving van de in de naaste omgeving van het ministerie gesitueerde gebouwen, indien zij geschilderd moeten worden uit een oogpunt van onderhoud, beter later afgestemd zouden worden op het complex van het ministerie. Dan zou de integratiegedachte vanuit zijn tweezijdige karakter enigszins gehonoreerd worden.

Tot zover de gedachten van de architect, de heer Rosdorff, over zijn schepping; de nieuwbouw van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen te Zoetermeer. Hoewel u inmiddels hebt bemerkt, is het "grijs" getinte verhaal over het nieuwe gebouw toch een kleurrijke schakering geworden. Ik spreek de verwachting uit, dat dit -opvallende- gebouw nog jaren een bijdrage mag leveren aan zijn omgeving en in het bijzonder aan Zoetermeer.

Zoetermeer, 13 augustus 1984.

R. Bavelaar.

Gaarne wil ik reageren op het artikel van de heer Van Waay in ons verenigingsblad van oktober j.l. no. 10, blz. 77 t/m 86.

In mijn onderzoek naar bestuurders en notabelen te Zegwaert en Zoetermeer in de 18e en 19e eeuw kwam ik de volgende gegevens tegen.

- a) Joan Osy, was niet alléén ambagtsheer van Palensteyn en Zegwaert, maar tevens vrijheer van Wich en "raed en agent van sijne koninklijke hoogheit den Heere Hertog Carel van Lotharingen" (11.7.1755 A.R.A., R.A.Z. inv 62).
- b) t.a.v. de functie van "stadhouder" vind ik, dat veelal de Schout deze functie uitoefende!
B.v. Gerrit (óf Gerrard) Cocq, Schout van Zegwaert, en Stadhouder van de leenhof van Palensteyn (R.A.Z. inv. 61, 1730).
- c) Mr. Toussain Woordhouder, was niet alleen notaris, maar ook Schout, Secretaris, Gaarder (belastingambtenaar) en advocaat te Zegwaert van ongeveer 1774 tot 1783 (R.A.Z. inv. 19)
- d) Willem van Leeuwen, was geregtsbode, Schotkerver (belastingambtenaar) en Croosheemraad tussen de jaren 1768 en 1778 te Zegwaert. Zijn beroep was molenaar op de onder-watermolen van de Palensteynse polder (8/7/1775) (R.A.Z. inv. 19 & 30).

Leden van deze familie waren achtereenvolgens: Kerkmeester (Cornelis), Schepen (Jan, Pieter en Simon), Ambagtsbewaarder (Pieter), Geregtsbode, Croosheemraad en Schotkerver (Willem). Hun beroepen waren: Scheepstimmerman (Pieter), Boterverkoper (Simon) en Molenaar (Willem). Zij waren leenmannen van Palensteyn. (8/5/1749 en 27/2/1759, R.A.Z. inv. 62).

Zij woonden tóen niet aan de Zegwaertseweg, maar in de Dorpsstraat (Noord Zijde) te Zegwaert (A.R.A. St. v. H., lijst van Weerbare mannen, 21/8/1747, inv. 3882-3884).

Conclusie: Een vrij invloedrijke familie in die tijd!

- e) Jacobus Overvliet, was ook een zeer invloedrijk persoon in 't Zegwaert van de 18e eeuw. Hij was achtereenvolgens: Schepen, Ambagtsbewaarder, Weesman en Croosheemraad in de jaren tussen 1763-1795.

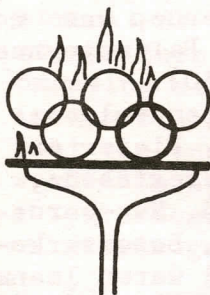
Zijn beroep was bouwman (boer) en graanhandelaar (zaaigoed). Hij was leenman van Palensteyn. Zijn zoon Pieter was óók achtereenvolgens Schepen, Croosheemraad en Molenmeester. (R.A.Z. inv.19, 30, 62 en 117). Zij woonden aan de Zegwaertseweg en in de Rokkeveen. (A.R.A., St.v.H. 21/8/1747, inv. 3882 - 3884).

f) Izaak Pieter Velingius. Werd genoemd in het artikel van de heer Van Waay: Baljuw, Schout en Secretaris van Benthuizen. Interessant om te weten en misschien veel leuker, is het feit, dat hij echter óók Schout van Zegwaert was (tegelijkertijd!) van 1750 t/m 1751.

Bovendien wordt hij ook genoemd als procureur van 't geregt te Zegwaert (24/4/1750) R.A.Z. inv.1, fol. 85, inv. 62).

3 november 1984.

T. Schmidt.

LYMPUS

bar bistro

voorweg 107

079- 2106 39

2716 nh zoetermeer

tekst overbodig

al 7 jaar één begrip voor
de sportieve zoetermeerder

Verwickelingen rond de ambachtsheerlijkheid Zoetermeer in de jaren 1816 - 1818.

Op 06.11.1816 overlijdt Gerardus van Aalst-Schouten, ambachtsheer van Zoetermeer, schoonvader van Jacobus Bos, de latere burgemeester van Zoetermeer (1827-1852).

Naar aanleiding van dit overlijden maakt notaris Van Trigt uit Zoetermeer een inventaris op van de nalatenschap. Dit doet hij op verzoek van de weduwe Elisabeth van Revenhorst, haar dochter Jacoba Elisabeth Wilhelmina van Aalst-Schouten en haar echtgenoot Jacobus Bos.

Naast een zeer gedetailleerde beschrijving van de bibliotheek van de overledene worden ook de heerlijke rechten behorende bij de ambachtsheerlijkheid opgesomd:

1. De visserijrechten in de vaarten en wateringen langs de Voorweg van de Markscheweg tot het dorp Zoetermeer, in prive-gebruik bij de ambachtsheer,
 2. Idem, in de Ringsloot van de Soetermeerse Meerpol der voor 26 gld. per jaar,
 3. Geredimeerde tienden wegens de visserijrechten in de Nieuwe Drooggemaakte Polder voor 981 gld. per jaar,
 4. Tienden over een paar percelen in de onder drie genoemde polder,
 5. Tienden over de landerijen in de zogenaamde Stierthoofden onder Zoetermeer,
 6. Tienden over de aflopende turfstekerij in de Roeleveense Polder,
 7. Erfpacht van de korenmolen van Zoetermeer en Zegwaard voor 6 gld. per jaar,
 8. Recognitie ten laste van de marktschipper op 's-Gravenhage, Leyden en Delft voor 25 gld. per jaar,
 9. Idem ten laste van de marktschipper op 's-Gravenhage en Rotterdam voor 6 gld. per jaar,
 10. Idem ten laste van de koster, voorzanger, klokke luyder en grafmaker voor 60 gld. per jaar.
- Daarnaast bezat de ambachtsheer tien, indertijd door zijn vader Cornelis van Aalst-Schouten gekochte

graven alsmede een stoel in de kerk. Voor deze stoel moest jaarlijks 14 gld. aan de kerk worden betaald.

Tevens staat in deze inventarisatie vermeld dat de ambachtsheer financieel aan lager wal was geraakt. Dit tengevolge van de chaotische Franse tijd waardoor veel schuldenaars hun jaarlijkse verplichtingen aan de ambachtsheer niet konden of wilden voldoen.

Hoewel hij dus min of meer buiten zijn schuld in financiële problemen was gekomen is hij in 1813 toch gerechtelijk vervolgd. Als gevolg daarvan heeft hij het grootste deel van zijn heerlijke rechten moeten verkopen. Welke rechten dat echter zijn zijn geweest is mij niet bekend.

Op 30.10.1817 besluiten de erfgenamen om op 07.11.1817 de hierboven onder punt 3 genoemde jaarlijkse rente openbaar te verkopen. Op die dag is ene Godefricus Boelen, koopman te 's-Gravenhage met f 16.050,00 de hoogste bieder. De verkopers vinden dit bod echter te laag en besluiten om het bod niet te accepteren.

Hoewel het nergens vermeld wordt vermoed ik dat de erfgenamen toch om liquide middelen zitten te springen. Op 24.01.1818 namelijk wordt het heerlijke recht alsnog voor f 19.300,00 verkocht aan Cornelis Balduinis Baron Osy, ambachtsheer van Zegwaard.

(ex. Notarieel Archief Zoetermeer vóór 1842, inv.nrs.9002-9003/A.R.A.).

A.H.Bos.

In mijn verhaaltje over "Het oude Dorpsbestuur te Zegwaard" in de 18e eeuw, (ver.blad no.8 blz. 32, d.d. april 1984) heb ik de Rooymeester iemand genoemd, die belast was met het nazien der rekeningen. Dit blijkt achteraf onjuist te zijn!

De Rooymeester, was een ambtenaar die belast was met het opmeten en vaststellen van de Rooilijn, (de scheidslijn) bij de bouw van huizen!

T. Schmidt.

AMERICAN CLEANING SERVICE

Voor beter kleding reinigen
en reparatie

Stationsstraat 3
Tel. 079-16 41 14

van Oosterom
schoen & mode

dorpsstraat 107
telefoon 16 30 29
zoetermeer

★ **MARIS** ★
HAIR SALOON

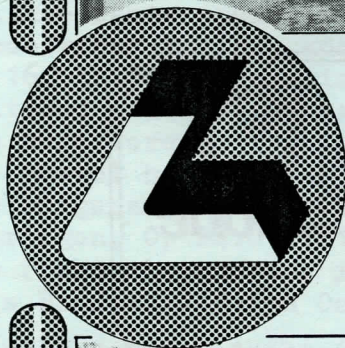
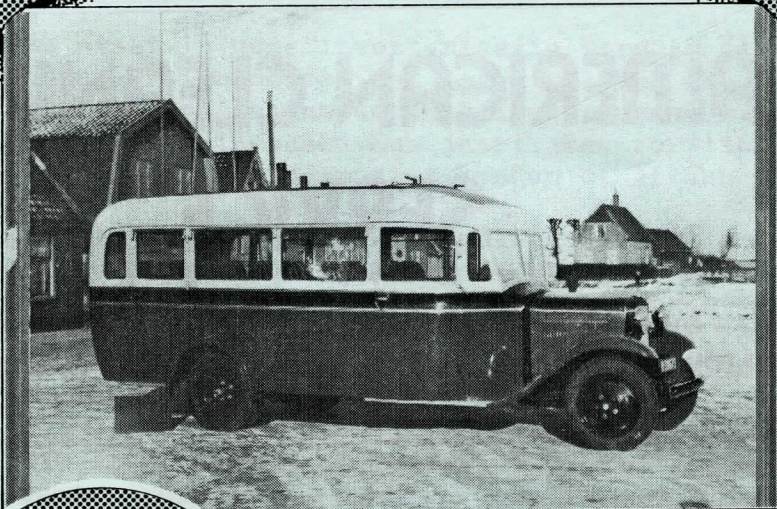
Oranjelaan 49

Zoetermeer

telefoon 079 - 168288

Moderne haarverzorging voor het hele gezin

**B.V. Carrosseriefabriek
Joost Lamboo**

Fokkerstraat 9
2722NH Zoetermeer
Tel.079-316400

